

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาอิทธิพลของพระอุปัชฌาย์ที่มีต่อสังคมชาวพุทธในล้านนา

ผู้วิจัย : พระภัทรพงษ์ นิรุติเมธี (มะโนวัน)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูศรีรัตนกร, ดร.

ป.ธ.๖, พธ.บ.(English), B.A. (Buddhist Studies), M.A. (Philosophy),
M.A.(English), Ph.D. (Pali&Buddhist Studies)

: ผศ. ดร. วันชัย พลเมืองดี

พธ.บ.(ศาสนา), M.A.(Buddhist Studies), Ph.D.(Buddhist Studies).

: ดร.พิสิฐ โคตรสุโพธิ์

ป.ธ.๘, พธ.บ.(ปรัชญา), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy)

วันสำเร็จการศึกษา : ๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

อิทธิพลของพระอุปัชฌาย์ที่มีต่อสังคมชาวพุทธในล้านนาเป็นงานวิทยานิพนธ์ที่มีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ ได้แก่ (๑) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของพระอุปัชฌาย์ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท (๒) เพื่อศึกษาหลักการและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระอุปัชฌาย์ และ (๓) เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อและบทบาทของพระอุปัชฌาย์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมชาวพุทธในล้านนา

ผลการวิจัยได้พบว่า พระอุปัชฌาย์เถระ ท่านถือกำเนิด มาในตระกูลของพ่อค้าที่เมืองมฤดา ซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำยมนา เป็นบุตรคนที่ ๓ มีชื่อว่า “อุปัชฌาย์” เมื่อเจริญเป็นหนุ่มได้อุปสมบท ปฏิบัติธรรมจนบรรลุนิพพาน พระอุปัชฌาย์บรรลุนิพพานอยู่จำพรรษาที่วัดนันทวัน บพทของพระอุปัชฌาย์ ชัดเจนมากขึ้นในสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช ปฐมสมโพธิกถาว่า พระอุปัชฌาย์ได้มอบหมายจากคณะสงฆ์ให้เป็นผู้ทำหน้าที่ป้องกันอันตราย เหตุร้ายในงานสมโภช พระสถูป ๘๔,๐๐๐ องค์ ที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรง พระอุปัชฌาย์ได้ปราบพญามารที่มารบกวนงานสมโภชจนหมดพยุข ทำให้งานฉลองสมโภช สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สืบเนื่องจากประวัติที่กล่าวมา นำไปสู่ความเชื่อของชาวพุทธล้านนาว่า พระอุปัชฌาย์เป็นพระทรงอภิญญามีฤทธิ์ ที่สามารถป้องกันคุ้มครองให้ปราศจากอันตรายได้ ทำให้เกิดเป็นเครื่องเสริมศรัทธา ให้ชาวพุทธล้านนา ได้ทำพิธีอัญเชิญพระอุปัชฌาย์มารักษางานฉลองต่าง ๆ เช่นงานปอยหลวง หรืองานเสนาสนะภายในวัด เพื่อมิให้พญามารหรือความชั่วร้ายอุปสรรคทั้งหลายมารบกวน ด้านบทบาทของพระอุปัชฌาย์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมชาวพุทธในล้านนา พบว่าพิธีกรรม การบูชาพระอุปัชฌาย์เป็นการแสดงให้เห็นลักษณะการมีความร่วมมือกันภายในสังคมกับสถาบันศาสนา คือภิกษุสงฆ์ในฐานะผู้ปฏิบัติ กับชุมชนผู้ช่วยเหลือคอยอุปถัมภ์ ซึ่งทั้งสองย่อมได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และให้ถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต

Thesis Title : An Analytical Study of the Influence of Phra Upagutta
Towards the Lanna's Buddhists.

Researcher : Phra Pattarapong Niruttimedhi (Manowan)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phrakrusirattanakon, Pali XI, B.A.(English), B.A.(Pali&Buddhist Studies),
M.A.(Philosophy), M.A.(English), Ph.D.(Pali&Buddhist Studies)

: Asst.Prof.Dr. Wanchai Pholmaungdee, B.A. (Religions),
M.A.(Buddhist Studies), Ph.D.(Buddhist Studies).

: Dr. Phisit Kotsupho, Pali IX, B.A. (Philosophy),
M.A.(Philosophy), Ph.D.(Philosophy).

Date of Graduation : August 5, 2013

ABSTRACT

The thesis entitled 'The Influence of Phra Upagutta Towards the Lanna's Buddhist' consisted of 3 objectives as – 1) to study the history background of Upagutta Thera that appeared in Theravada Buddhist's canon, 2) to explore the principle and ritual on Upagutta and 3) to analyse the belief and role of Upagutta towards the Lanna's Buddhist.

The result revealed that Upagutta Thera was born to the merchant family of Mathura city. The city was located on the Yamuna river bank; he was the 3rd son of the family. He had become a monk, stayed at Wat Natapathika and attained to enlightenment. The role of Upagutta Thera became known when he was assigned by the Sangha Community to protect the ceremony held by King Ashoka who wanted to arrange the ceremony after 84,000 pagodas were built. Uppagutta Thera was successful in subduing Mara who came to disturb the ceremony. The account of his profile leads Lanna Buddhists to believe that Uppagutta can protect them. Thus, the ceremony of inviting Uppagutta on the occasion of Poy Luang festival etc. was performed to protect the Mara and all evils.

Regarding to the influence of Uppagutta Thera to the Lanna Buddhiss, it can be defined as the specific of a society and being the social participation and cooperation in all parts ; the religion and .The benefit of both – religion and community can be seen from this ceremony.